

Alpenidylle

• Albanese Alpen

Theth • Een kerkje als uit een prentenboek

• Dal van de Gash

Honing, walnoten en kastanjes

Hup, trek aan die wandelschoenen!

Grootste meer van de Balkan

• Meer van Shkodër

• Komanmeer

• Shkodër • Meesterlijke Venetiaanse maskers made in Albania

Gestuwde schoonheid met fjordallure

Blauw, blauw, blauw, dat zijn al mijn kleuren ...

Skanderbegs vesting en een kleurrijke bazaar

Krujë •

• Bovillameer

Per kabelbaan naar het uitzicht op de hoofdstad

• Dajti

Skyscraper, streetart en het plein der pleinen

Durrës •

Oude stad aan de Adriatische Zee met amfitheater

Adembenemende turquoise spiegel

Strandgeluk

Een burcht en Enver Hoxha's bunker

Kaap van Rodon

Oh, wat glinstert die zee!

Alle vogels zitten hier; ook de witkooptend

• Nationaal Park Divjaka-Karavasta

Antieke geschiedenis(sen)

• Apollonia

• Elbasan • Ooit een belangrijke industriestad

Eén rivier, twee religies, 1000 vensters

Berat •

Berg der legenden

• Tomorri

Wandelen, zwemmen, raften

Heerlijk relaxte strand- en havenstad

Vorë •

• Nationaal Park Vloja

Veel natuurgelof aan de wilde rivier

Dhërmi • Beneden toeristisch, boven dorps

Festivals vieren wanneer ze vallen!

Sarandë •

Europa's Malediven

Ksamil •

• Blue Eye

Een bron die blauw kleurt

Middeleeuwse sfeer in gepleveide steegjes

• Gjirokastrë

Bánjë •

Warmwaterbronnen en genezende modder

• Osumkloof

Albanies Grand Canyon

• Korçë • **aandoende stad van het bier**

• Prespameer

Venetië in het klein

Tushemisht •

Meren zien

Lin • Eeuwenoude mozaïeken en een paalwoningennederzetting die onderzoekers fascineert

• Meer van Ohrid

Albanië — vlieg er gewoon eens overheen en ervaar een unieke cultuur en een lange geschiedenis. En zie zowel de bergen als de zee in plaats van te moeten kiezen.

Van hot naar her

Bevindingen — tussen kristalhelder water en diepgroene bergen, oude ruïnes en opwindende cultuur. Wie zin heeft in avontuur en in ontdekken vindt hier ontelbare schatten.

Zee versus meren

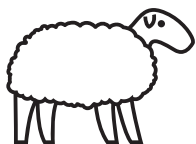
Het is inmiddels geen geheim meer dat Albanië is gezegend met paradijselijke stranden langs de Adriatische en Ionische Zee. Maar net zo mooi zijn de verschillende, soms enorm grote meren van het land, met indrukwekkende bergpanorama's en helderblauw water, zoals het Meer van Shkodër (het grootste meer van de Balkan), het Meer van Ohrid (een van de oudste meren ter wereld) en spectaculaire stuwmeren als het Bovilla- en Komanmeer.

Maskerkunst

Een van Albanië's interessantste bezienswaardigheden is een al tientallen jaren internationaal florerende fabriek voor handgemaakte Venetiaanse carnavalsmaskers. Veel van de fraai beschilderde en versierde maskers van de Venice Art Mask Factory bij Shkodër zijn bedoeld als wanddecoratie. Maar de maskers zijn ook te zien geweest in Hollywoodfilms. Tijdens een rondleiding kom je er veel over te weten.

Albanië en de VS

Het was waarschijnlijk de strijd tegen het communisme die Albanië bij de eerste democratische verkiezingen aan het begin van de jaren 90 van de vorige eeuw veel steun van de VS opleverde. Sindsdien zijn de betrekkingen tussen de twee landen zeer nauw. Zo mogen Amerikaanse staatsburgers een jaar zonder visum in het land verblijven en eert de Albanese bevolking de VS graag met toepasselijke vlaggen. En niet in de laatste plaats staat er in het stadje Fushë-Krujë sinds 2011 een standbeeld van – uitgerekend – George W. Bush.

Het Albanees is een ongewone en ook moeilijke taal. Als je toch wilt proberen wat Albanees te spreken, kun je misschien terugvallen op een oud huismiddeltje: het eten van schapentong zou blijkbaar helpen om de taal beter te spreken!

Ere wie ere toekomt

Het is bijna onmogelijk om Albanië te bezoeken zonder de nationale held tegen te komen. Prins en generaal Gjergj Kastrioti, bekend als Skanderbeg, werd beroemd en geëerd als leider van het verzet tegen de Ottomanen. Hij zorgde ervoor dat er voor het eerst een gevoel van Albanese nationale identiteit ontstond. Daarvoor wordt hij tot op de dag van vandaag geëerd met talloze naar hem vernoemde straten en pleinen en met standbeelden en een wolkenkrabber in de vorm van zijn evenbeeld. Qua plaatsnamen en standbeelden wordt hij op de voet gevolgd door Moeder Teresa, die werd geboren in wat nu Noord-Macedonië is, maar de dochter was van een Albanese familie.

Niet zomaar doorsnee

Het bloeiende toerisme in Albanië heeft geleid tot de bouw van grote hotelcomplexen, vooral in de hotspots aan zee. Wie echter de voorkeur geeft aan een persoonlijkere benadering, vindt ook kleine(re) accommodaties, die soms al tientallen jaren door families worden gerund. Sommige koken ook voor hun gasten, met ingrediënten uit eigen productie.

‘Onze religieuze harmonie is een van de zeldzaamste voorbeelden in de geschiedenis van naties.’

Ismail Kadare

Erfenis van het verleden

Door de eeuwen heen is Albanië steeds weer de speelbal geweest van grote machten en rijken, of dat nu de Grieken, de Romeinen of de Ottomanen waren. De laatsten bezetten de regio meer dan 400 jaar. De erfenis van dat verleden is even talrijk als gevarieerd. Zowel Grieken als Romeinen bewoonden het gebied rond Butrint, het spectaculaire Apollonia was ooit een van de belangrijkste steden uit de oudheid en in Durrës vind je een van de grootste amfiteaters van de Balkan. En met meer dan 150 vestingen kan het geen verrassing zijn dat zelfs kleine kustplaatsen een oude burcht op een heuvel bezitten. Een wonderland, dat is Albanië voor liefhebbers van archeologie en geschiedenis!!

Tirana ★

De Albanese hoofdstad — combineert grote contrasten: oude tot antieke gebouwen staan tussen wolkenkrabbers, daar-tussendoor kruipen elektrische taxi's door overvolle straten, op de achtergrond rijzen bergen op en de zee is voelbaar nabij.

blz. 17

Skanderbeg-plein

Genoemd naar de man die de eenheid van Albanië symboliseert is dit uitgestrekte plein een waarlijk pan-Albanese creatie die enkele van de belangrijkste bezienswaardigheden van de stad bij elkaar brengt, waaronder het Nationaal Historisch Museum.

blz. 23

Bunk'Art 1 en Bunk'Art 2

Albanië's paranoïde dictator bouwde vlijtig bunkers; deze twee zijn nu als museum gewijd aan de militaire geschiedenis en de geschiedenis van de dictatuur.

Uitgaan op zijn
Albanees: opgedoft
dansen aan tafel.

Erin duiken

blz. 29

Pazari i Ri

Rond de uit de 17e eeuw stammende en enkele jaren geleden ingrijpend gerenoveerde bazaar liggen woonkazernes uit de communistische tijd, moderne gebouwen en talloze cafés en restaurants.

blz. 30

Blloku

In de ooit voor het publiek afgesloten partij-wijk bruist tegenwoordig het (nacht)leven in tientallen hippe bars en chique clubs. Midden in dit alles: de villa van de voormalige dictator, onlangs getransformeerd tot een kunst- en creatief centrum.

blz. 32

Streetart-tour

Wie door Tirana slentert loopt tegen talloze kleine streetartjuwelen aan, vaak op verdeelkasten. Maar dankzij het internationale MurAL Fest vallen er ook gevelgrote muurschilderingen te ontdekken. Deze tour begint in de studenten-wijk, de Qyteti Studenti.

blz. 36

Wandelen bij het Liqeni Artificial

Rond het 'Kunstmatige Meer' ligt een mooi wandelgebied, waarin zich onder andere het regeringspaleis en de botanische tuin bevinden.

blz. 39

Huis van de Bladeren

In het voormalige hoofdkwartier van de meedogenloze Albanese geheime politie worden hun activiteiten tot in detail gedocumenteerd.

blz. 52

Met de kabelbaan de Dajti op

Tirana's huisberg is niet alleen een nationaal park en wandelgebied, je kunt hem ook met een kabelbaan 'beklimmen'!

Koffiedrinken hoort bij de Albanese cultuur en een bezoek aan de hoofdstad zonder een regelmatige koffiepauze is bijna onbeleefd.

Ik zie ik zie wat jij niet ziet en het is groen. Mocht je het antwoord niet kunnen raden: het is een van de vele groene daken in de stad.

beleven

Jong, sympathiek en vooruitstrevend

H

Het eerste wat opvalt als je voor de allereerste keer de eigenlijk overzichtelijke binnenstad van Tirana hebt bereikt, is dat dat stadscentrum vrij onoverzichtelijk overkomt. Op de een of andere manier lijkt alles rond het centrale Skanderbegplein een beetje ongeorganiseerd: de straten lijken te zijn aangelegd in eenrichtingslussen en leiden je overal naartoe, wat vooral opvalt als je met de shuttlebus vanaf de luchthaven komt. Geen huis lijkt op het andere. Er staan zeer oud-stedelijke institutionele gebouwen naast communistische woonkazernes en hypermoderne wolkenkrabbers. Niets van dit alles lijkt vanuit stedenbouwkundig oogpunt logisch. Dat komt simpelweg doordat Tirana pas in 1920 werd verkozen tot hoofdstad van Albanië en het voor die tijd een kleine en onbeduidende plaats was. Na de relatief snelle uitbreiding en ontwikkeling van de eerste moderne structuren kreeg de stad vervolgens, weinig verrassend, door de Tweede Wereldoorlog (verwoesting) en het communistische regime van de dictator Enver Hoxha haar vorm (wederopbouw in socialistische stijl).

Na de democratisering in de jaren 90 van de vorige eeuw verzezen plotsklaps tal van illegale gebouwen, die later weer

TER ORIËNTATIE

Kaart: 9 C 7

Internet: visit-tirana.com.

Vervoer: er is een tramproject gepland, maar Tirana is altijd afhankelijk geweest van openbaar vervoer per bus. Die rijden niet altijd regelmatig, maar wel relatief dicht op elkaar.

Te voet: ondanks zebrapaden vereist het oversteken van de drukke straten een gezonde mengeling van voorzichtigheid en brutaliteit. Laat heel duidelijk zien dat je naar de overkant wilt, alleen dan zullen automobilisten stoppen.

zijn afgebroken ten gunste van groene zones. De economische *boom* van het begin van het nieuwe millennium met de bijbehorende bouwactiviteiten werd in 2019 gevolgd door een zware aardbeving met een kracht van 5,8, waarbij meer dan driehonderd gebouwen schade opliepen.

Voor een bijzonder accent zorgt in Tirana de goed waarneembare nabijheid van de Adriatische Zee, wat bij een afstand van nog geen 30 km ook geen verrassing is. Zo wordt het bijna gebruikelijke uiterlijk van een Balkanmetropool verrijkt met opvallend veel viswinkels en – nog opvallender – palmbomen langs de straten.

0

Rond het Skanderbegplein

Skanderbegplein

Vrijwel elke zichzelf respecterende metropool heeft het: dat ene grote centrale stadscap, het hart van het dagelijks leven, waar niet alleen diverse straten samenkomen, maar ook mensen van alle generaties en klassen. Ondanks de overvloed aan voorbeelden, van Berlijn tot Belgrado, zal iedereen moeten toegeven dat Tirana's **Skanderbegplein** (Sheshi Skënderbej) absoluut spectaculair is. Maar liefst 40.000 m² bedraagt de oppervlakte van het plein, waarop in 2017, helemaal

in de geest van de nationale identiteit, uit alle delen van Albanië afkomstige stenen tegels zijn neergelegd. In de vaak erg warme zomers zorgen in het plaveisel aangebrachte fontein en voor de broodnodige verfrissing. Het bijna vierkante plein wordt omringd door veel van de belangrijkste en hoogste gebouwen van Tirana.

Een eerste als zodanig herkenbaar plein bestond vanaf 1917; het was aangelegd door de Oostenrijks-Hongaarse bezetter. Het uitroepen van Tirana tot hoofdstad in 1920 deed de wens ontstaan naar een representatief hoofdstedelijk plein. Drie van Mussolini's architecten ontwierpen enkele jaren later een cirkelvormig plein, dat in 1937 de naam kreeg van Albanië's nationale held. In de tijd van het socialisme onderging Sheshi Skënderbej diverse gedaanteverwisselingen, nu eens met meer fontein en, dan

Het Skanderbegplein is het hart van Tirana's stadsleven en dus is het hier overdag altijd druk. Des te magischer is een bezoek in de avonden, als het uitgestrekte plein zo goed als leeg is

(later het Koninkrijk Joegoslavië) ging de servisering door.

Na de inval in Joegoslavië door nazi-Duitsland in 1941 kwam Kosovo onder het bewind van het fascistische Italië, dat de Albanese bevolking niet alleen het recht op zelfbestuur gaf, maar hen ook een etnisch gedefinieerd naorlogs Albanië in het vooruitzicht stelde. Als gevolg hiervan toonde de bevolking zich opnieuw solidair met de bezetters en trad wreed op tegen de Serviërs – aan wier willekeur en geweld ze jarenlang waren blootgesteld – en tegen de orthodoxe kerk.

De nazi's profiteerden nog meer van de vijandigheid tussen de volkeren en pasten zonder dralen hun rassenideologie zo aan dat ze de Albanen superieur verklaarden aan de Slaven. Op die manier schaarden ze de etnische groep die jarenlang was geterroriseerd aan hun kant in de strijd tegen de Joegoslavische partizanen. In 1944 werd zelfs de Kosovaars-Albanese SS-divisie 'Skanderbeg' gevormd, die niet minder wreed tekeerging tegen Serviërs dan de Duitse eenheden. Het gevolg was dat de verhouding tussen Serviërs en (Kosovaarse) Albanen steeds bloediger werd.

Ontwikkelingen na de Tweede Wereldoorlog

Nadat Albanië aan het einde van de Tweede Wereldoorlog afstand had gedaan van alle territoriale aanspraken op Kosovo en had ingestemd met de opname van het gebied in Joegoslavië, verkreeg de regio in 1974 eindelijk een eigen grondwettelijke status en werd uitgeroepen tot autonome provincie. Dit leidde wederom tot Albanisering, onder andere door de aanstelling van Albanese leerkrachten, de bezetting van bestuurlijke posities door Albanen en de oprichting van de tweetalige

universiteit van Priština. Nu had de Servische minderheid te maken met discriminatie.

Treurig hoogtepunt

De escalatie in Kosovo bereikte een hoogtepunt aan het eind van de jaren 90 met de Kosovo-oorlog. Na de Servische opheffing van de Kosovaarse autonomie in 1989 en de eerste proclamatie van de Kosovaarse onafhankelijkheid een jaar later – die echter internationaal niet werd erkend – bleef de situatie gespannen totdat in 1997 uiteindelijk burgeroorlogachtige botsingen uitbraken tussen het Kosovaarse bevrijdingsleger (UÇK) en Servisch-Joegoslavische ordetroepen. De VN-Veilighedsraad uitte zijn bezorgdheid over de hevige gevechten, die een verwoestende uitwerking hadden op de burgerbevolking, en bekritiseerde het geweld aan beide kanten. Als onderdeel van de door de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) geleide Kosovo Verificatiemissie werd het conflict onder internationale observatie geplaatst en na diverse bloedbaden in Bosnië begin 1999 begon op 24 maart 1999 de 'Operation Allied Force' van de NAVO. Gedurende 78 dagen bombardeerden onder andere de VS, Groot-Brittannië en Duitsland (voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog onderdeel van een militaire operatie) de Federale Republiek Joegoslavië.

De operatie, die aan ongeveer vijfhonderd mensen het leven kostte, is tot op de dag van vandaag volkenrechtelijk omstreden en wordt soms zelfs als illegaal bestempeld, omdat ze plaatsvond zonder toestemming van de VN-Veilighedsraad. Na de Kosovo-oorlog (februari 1998-juni 1999) werd Kosovo onder VN-bestuur geplaatst. Tot op de dag van vandaag zorgt de door de NAVO opgezette KFOR-troepenmacht voor de veiligheid. Deze kon de opzettelijke vernieling van ongeveer 155

Servisch-orthodoxe kerken in Kosovo tussen 1999 en 2004 niet voorkomen, waardoor de kloof tussen de twee partijen nog dieper werd.

En hoe is de situatie nu?

De spanningen tussen Kosovo en Servië en binnen Kosovo tussen de Albanese bevolkingsmeerderheid en de Servische minderheid bestaan nog steeds en zijn de laatste tijd zelfs toegenomen. In september 2023 vielen Servische militanten in het noorden van Kosovo politietroepen aan, waarbij vier mensen omkwamen, onder wie een Kosovaarse politieagent. In reactie hierop riep de Albanese premier Edi Rama op tot unanieme actie van de EU tegen Servië en kondigde hij aan dat Albanië zou af-

wijken van het buitenlands beleid van de EU, omdat het zich niet kon vinden in een EU-verklaring waarin werd opgeroepen tot een intensievere dialoog tussen de twee partijen.

Ook in 2024 liepen de spanningen op: in april hield Servië een militaire oefening aan de grens met Kosovo, waarop de Kosovaarse regering reageerde met het versterken van haar eigen veiligheidstroepen aan de grens.

Een oplossing voor de netelige situatie, die nog steeds de meest sunderende crisishaard op de Balkan lijkt te zijn, is nog steeds niet in zicht. Integendeel, er valt eerder een escalatie te vrezen. Zelfs als onpartijdige waarnemer is het moeilijk om een duidelijk standpunt in te nemen. Het is echt verdomd ingewikkeld! ■

De door de NAVO geleide internationale vredesmacht KFOR bewaakt nog steeds de vrede en veiligheid in Kosovo, zoals hier in Mitrovica in augustus 2024

